

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoeni; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer—de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis—Smitskamp, Mijrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Bungekerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koolen, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijcknaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswert; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Drs M. B. v. 't Veer, Groningen; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr H. J. Westerink, Leiden; Dr D. K. Wiselenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.
Telefoon No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij voornitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Een waarheidsvraag ook nu nog. I. — Uit de Schrift: De crisis voor den priester naar de ordening van Aäron, Joh. 7:37. — Kerkelijk leven: Nog eens de kwestie Drachten. De kerken in Synode samengaan. V. De E. van Halsema over Prof. Dr K. Schilder. Hulp opleiding predikant Argentinië. De Grootte Catechismus van Zacharias Ursinus, XXIII. — Literatuur en kunst: Van speler tot speelman. — Even parkeren: Zijn uw verminderingen in orde? — Uit het pol. en soc. leven: De noodzakelijkheid van de Christelijke techniek voor militairen. — Uit de historie: Berherstel, II. — Het boek van de week: Strijd om den Doop. — Opvoeding en onderwijs: Principiële obstakels. — Perschoon. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Een waarheidsvraag ook nu nog.

I.

Er is reden voor, God te danken, dat in de dagen, waarin wij leven, naar alle zijden de waarheidsvraag zich naar voren dringt.

Dat beteekent ook wel strijd naar vele fronten, maar geeft het onnoemelijk groote voordeel, dat wij steeds meer verlost worden van de ondermijnende werking van het relativisme.

Het relativisme is dan de leer, dat er op het gebied der kennis geen volstrekt geldige kennis is, zoodat alle kennis relatief geacht moet worden. Wat wil zeggen, dat er dus geen volstrekt geldende waarheid is.

Men heeft het relativisme een gemakkelijke wereld- en levensbeschouwing genoemd. Maar al is het inderdaad zoo, dat zij den mensch ontslaat van de spanning, die het zoeken en de kennis der waarheid in zijn leven brengen, in de praktijk van het leven blijkt het toch, dat het laveeren tusschen ja en neen zijn groote bezwaren meebrengt en telkens voor allerlei moeilijkheden plaatst.

Aan het relativisme moge dweezucht vreemd zijn, daartegenover staat, dat het een slapheid en onbeslistheid in de levenshouding aanbrengt, die een diep besef van onveiligheid en onzekerheid geven. Bij het relativisme als bewuste levenshouding behooren Pillatusnaturen en gevolgen, die het rechtsgewoel krenken, de gewetens bezwaren en den mensch in onrust en onvrede met zich zelf achterlaten.

Het relativisme heeft reeds onnoemelijk veel schade gedaan. Het heeft objectief en subjectief de vastigheden weggenomen, en is oorzaak geworden, dat de menschen zich ten slotte hebben gewend aan beschouwingen en constructies van het leven met een willekeurigen grondslag.

Het relativisme is het standpunt van den mensch als maat van alle dingen.

Elk idealisme, iedere ideaalvorming kan in verband met den nood der menschen tot een grondslag worden verhard en zoo ontstaan dan structuren in de menschelijke samenleving, die voor een tijd velen kunnen bevredigen, maar die op den duur toch zullen blijken illusies geweest te zijn.

Het verlangen naar de kennis der waarheid blijft in den mensch werken en dat verlangen is in zijn diepste wezen een heimwee naar God. De mensch van nature, hoe hoogmoedig hij ook moge zijn, gevoelt ten slotte wel, dat hij geen fundament heeft in zich zelf en gedragen moet worden en ook wordt door een eeuwigen grond. Hij vindt naar het bekende woord van Augustinus geen rust, voordat hij die in God heeft gevonden.

Het relativisme is een beschouwing, die zich zelf opheft, en waarbij het hart van den mensch uiteindelijk niet rusten kan.

Het moge gemakkelijk zijn en telkens weer

grootte verdraagzaamheid toonen, het is ook de opheffing van alle waarheid en elke geestelijke waarde, het maakt alles gelijk. Het relativeert alles. Het kent geen ja en neen, geen waar en vals, geen goed en kwaad, geen geloof en afval, geen stof en geest, geen God en wereld. Het maakt alle godsdiensten tot gevallen van het godsdienstige verschijnsel onder de menschen. Het ontleent aan het christendom zijn volstrekt karakter. Het ziet nergens grenzen en geeft ten slotte alle leven aan den dood prijs.

Er is daarom reden om er verheugd over te zijn, dat de waarheidsvraag weer meer kracht krijgt, omdat het uit een lethargische houding den mensch overbrengt in die van een levendige belangstelling voor de groote levensvragen.

Zonder er ons ook maar een oogenblik op te willen verheffen, mogen wij, die in oprechtheid de gereformeerde waarheid liefhebben, getuigen, dat wij steeds op de bres hebben gestaan voor de waarheid.

Voor de waarheid Gods, die Hij ons in Zijn Woord heeft geopenbaard en die in Christus vleesch geworden is.

Gemakkelijk hebben zij het niet, die voor de waarheid strijden, omdat zij immer paraat moeten zijn en herhaaldelijk ervaren te kort geschoten te zijn in waakzaamheid, wat hun dan tot schuld wordt. Maar zij dragen de eere weg, dat zij in dienst staan van den Koning der waarheid, die van zich zelf zegt, dat hij de waarheid is. Zij willen niet roemen in zich zelf, omdat zij het ontvangen hebben en altijd noodig hebben getrouw gemaakt te worden. Maar zij weten het ook, dat zij niet anders kunnen. De waarheid, door het geloof gekend, wenkt hen. Zij is hun poolster. Zij geeft hun de richting aan voor hun denken en leven en zij kunnen niet anders dan zich in die richting voort te bewegen.

Zij kunnen niet anders, wat het hun ook kost.

Zij zijn er zich van bewust, dat er geen grotere verantwoordelijkheid is dan in het bezit te zijn van de kennis der waarheid en zij aanvaarden het de taak te hebben aan alle menschen klaar en duidelijk te maken, dat de waarheid alleen den mensch vrij maken kan.

Aan alle menschen.

Dus ook aan die menschen, die met hen den naam van Christenen dragen, doch omtrent vitale stukken van den weg der waarheid van andere gedachten zijn dan zij.

Daarom hebben wij ons front naar vele zijden te keeren.

Zeker wel allereerst naar die zijde, waar de ontkennende der waarheid Gods in Christus zulke ontzettende verwoestingen aanricht.

Maar toch ook naar de zijde van de christenen, die naar onze rotsvaste overtuiging de waarheid niet recht kennen, die aan haar te kort doen en die daardoor ook aan die menschen niet geven, wat zij wel zouden doen, wanneer zij de waarheid recht kenden.

Dus ook naar de zijde van het Rooms-Katholicisme.

Wij en de roomsche christenen worden door de waarheidsvraag ook nu nog van elkander gescheiden gehouden.

In zekeren zin is het zoo, dat wij ook door de waarheidsvraag aan elkaar gebonden zijn. Doch dit kan het feit niet wegnemen, dat er belangrijke stukken in de leer der waarheid zijn, over welke wij met Rome nog steeds hetzelfde verschil hebben, als we het hadden in de dagen van de Hervorming en vlak daarna.

Het is niet juist als het wordt voorgesteld alsof in de verwarrende dagen van de Reformatie inderdaad veel verschil openbaar geworden is tusschen de roomsche christenen en hen, die Luther en Calvijn zijn gevolgd, maar dat dit nu in den grond zoo niet meer is.

Wat is een Synode?

Immers niet de toevallige bepaling van deze of gene Synodale Kerken-ordening, maar het wezen der zaak moet bezien wat vorm een Synode hebben kan, en wat vorm ze bij voorkeur hebben moet.

Wat nu is hier het wezen der zaak?

Natuurlijk dat er een Synode zij. Een Synode nu is een samkomst, een aanvergadering, een bijeenvoering, een gezamenlijk optreden van de vele kerken in één zelfde bijeenkomst.

Synode beteekent niet anders dan bijeenkomst, en moet steeds, in het bijeenkomen der kerken haar hoofdgedachte vinden.

Hieruit volgt dat de idee der Synode dan het rijkst, dan het compleetst verwerkelijkt zou worden, indien alle kerken die tot een zelfde kerkverband behooren, in één zelfde plaats vergaderen konden, zoo al niet in haar leden, dan toch in haar ambtsdragers....

Zelfs dient de vraag ernstig onder de oogen te worden gezien, of ook samkomsten in een General Assembly, d. i. door afvaardiging uit elke kerk, of ten minste uit elke classis, niet ten slotte eisch des tijds zullen blijven.

Dr A. KUYPER.

„De Hervorming“, No. 1061 en 1063; 13 en 27 Febr. 1898.

In die voorstelling werkt ook een zeker relativisme inzake de waarheid der Schrift, die is de waarheid Gods. En we behooren alle relativisme te vermijden.

Dat is geen bewijs van onverdraagzaamheid, maar een gevolg van de liefde voor de waarheid, die zich uitstrekt tot alle menschen van wie wij in ons hart overtuigd zijn, dat hun de glans der reddende waarheid niet beschijnt.

Ook mag het beschouwd worden als een kenmerk van de ernstige belangstelling, die wij hebben voor een wereld- en levensbeschouwing, die door vele christenen wordt aangehangen.

Als wij de waarheidsvraag opstellen tusschen Rome en ons, is dat ter oorzaak van de overtuiging, dat Rome een wereld- en levensbeschouwing heeft en vertegenwoordigt, die tot de constituerende factoren behoort van het geestesleven van onzen tijd, hoezeer ook de bestrijding van Rome van den kant der ongeloofvige wereld zich inspannt, den invloed daarvan op wereld en leven uit te wischen. Daarin is elke christelijke wereld- en levensbeschouwing één met haar, wat we wel kunnen noemen de trait d'union tusschen Rome en ons.

Maar van de waarheidsvraag aflaten mogen we niet, omdat we meenen, dat we anders de verantwoordelijkheid niet kunnen dragen, die ons de kennis der waarheid, in het Calvinisme aanwezig, onvermijdelijk oplegt.

We mogen dat ten opzichte van Rome des te minder, omdat de roomsche propaganda eveneens zeer beslist de waarheidsvraag stelt in haar polemiek met de reformatische beginselen.

‘t Moge zoo zijn, dat de principieele strijd tusschen Rome en de Reformatie in de dagen van en onmiddellijk na de Hervorming is uitgestreden en dat er geen nieuwe gezichtspunten zich hebben voorgedaan, dat wil niet zeggen, dat de strijd zelf er niet meer is. ‘t Is en blijft ook onze roeping de bewijzen voor de waarheid van het Calvinisme en de calvinistische levensbeschouwing in verband met Rome voortdurend te herhalen.

De roomsche propaganda is niet ‘t minst in ons land ter hand genomen en zij breidt zich nog voortdurend uit. Brochurenreeks op brochurenreeks verschijnt met de bedoeling Nederland te winnen voor het Rooms-Katholicisme. En een goed gedisciplineerde groep van lekenapostelen is gereed om met dat materiaal te werken.

De oproep van Emil Fiedler in zijn „Meesters van Morgen“ om de defensieve positie te

verlaten en over te gaan tot het offensief heeft misschien wel bijgedragen tot het ontstaan van deze activiteit.

En 'twil schrijver dezer artikelen voorkomen, dat wij ook deze methode hebben toe te passen.

Niet om de gevaren allereerst, die er liggen in de roomsche propaganda voor ons als gereformeerden, doch om de waarheidsvragen, die daarbij aan de orde komen.

T.

J. d. V.

UIT DE SCHRIFT

De crisis voor den priester naar de ordening van Aäron.

En op den laatsten dag, zijnde de groote dag van het feest, stond Jezus, en riep, zeggende: „Zoo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke.“ Joh. 7:37.

Voor Israël was het Loofhuttenfeest een vreugdefeest. Zij gingen dan in tot de „vreugde huns Heeren“. Alles wat Israël ontvangen had aan levensrijkdom en levensweelde in het land der belofte, dat had de Heere hun geschonken. Het waren Zijn verbondsgaven. Het was de levensglorie, die Hij Zijn volk bereid had. De Heere had hun daartoe uit de woestijn — waar alle leven versterft — gebracht naar dit land waar allerwege het leven opbloede, omdat Hij hier de levensbronnen geopend had. Dat maakte het Loofhuttenfeest zoo rijk van inhoud, dat God hier de Godsrivier deed stroomen. Uit deze levenwekkende krachten hadden mensch en beest het leven ontvangen. Uit deze levensbron had Israël zijn levensglorie gekregen.

En elke bron heeft een plaats, waar zij haar oorsprong neemt. Waar was nu de plek, waar voor Israël de levensbron begon, waar de Godsrivier haar aanvang nam? Die plaats was de tempel. De tempel te Jeruzalem, waar de troon des Heeren was, daar was ook de plaats, waar Israëls levensbronnen lagen, van waaruit de levenwekkende wateren uitstroomden over Kanaän, zoodat het leven overal zijn glans verkreeg. Niet in dezen zin, zooals de Joden het zeiden in Jezus' dagen, dat hier in den tempel de wateren van den overvloed in den schoot der aarde in beweging gezet werden en Kanaän met hun vruchtbaar vocht besproeiden. Maar in dezen zin, dat hier in den tempel verzoening was. En waar verzoening is, daar worden de levensbronnen weer geopend, en verkrijgt het leven weer den glans van het paradijs. Er was verzoening in den tempel, daarom begon ook hier Israëls levensbron te vloeien.

En dat werd op het Loofhuttenfeest ook plechtig herdacht. Elken dag van dit feest haalde een priester, onder begeleiding van tempelmuziek en omstuwd van een feesthoudende menigte, in een gouden kruik water uit de Siloabron, gelegen aan den voet van den tempelberg. Daarna werd dit water in plechtigen optocht den tempelvoorhof binnengedragen, waar een andere priester dit water, vermengd met den wijn van het drankoffer, in een bekken uitgoot aan de zijde van het brandofferaltaar. De feestgangers zongen dan: „gijlieden zult water scheppen met vreugde uit de fontein des heils“, Jes. 12:3. Met deze feestelijke plechtigheid beleed Israël dus, dat hier in den tempel zijn levensbronnen lagen, en dat van hier uit de levenwekkende wateren bewogen werden, waardoor Kanaän het land der belofte werd. Het was de genade des Heeren, die de bronnen opende.

Hier in den tempel was dus Israëls levensbron. Zij was er vanwege de verzoening. En deze verzoening was er door den priesterlijken dienst van Aärons priesterschap. Zoo kon derhalve de priester naar de ordening van Aäron zeggen: „Kom hier, o Israël, want hier in den tempel is uw levensbron. Zoo iemand dorst heeft, die kome tot ons, want wij mogen die levensbron openen. Wij hebben het water des levens. En dat was ook zoo, zolang zij hun priesterlijken dienst verstonden. Zij maakten den vrede met God door het bloed der verzoening. En uit dezen vrede met God stroomde de Godsrivier van uit Gods troon en mocht Israël ingaan tot de vreugde zijns Heeren. Dat alles was de glorie van het Oude Verbond.

Maar in Johannes 7 verschijnt Jezus op het Loofhuttenfeest. En op den laatsten dag, als de feestvreugde haar hoogtepunt bereiken gaat, staat Jezus op het templeplein. Hij zit niet om te leeren. Hij staat om te profeteeren. Hij ziet dezen dag als een keerpunt in de heilsgeschiedenis. Hij opent de levensbronnen van het Nieuwe Verbond. Hij heeft het water des levens, waaruit de mensch zich het eeuwige leven drinkt, en waardoor hij komt tot de eeuwige vreugde. Hij vervangt de glorie van het Oude Verbond door die van het Nieuwe Verbond.

De menschen komen het templeplein op. De tempelmuziek schettert vrolijk in de lucht. Het feestrumoer is groot. Maar met een stem als van een bazuin schreeuwt Jezus nu: „Zoo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke.“ Hij roept zoo

hard, dat iedereen Hem hooren kan. Hij zegt dus tot de feesthoudende menigte: „Hierheen, gij kinderen van Abraham. Ik heb het water des levens. Ik open uw levensbronnen. Hierheen zoo gij het leven vinden wilt en de levensvreugde beërven wilt. Niet die priester heeft het water des levens, maar Ik heb het, Ik alleen.“ En wie dat zegt, staande in den tempel, waar God zelf Israëls levensbron ontspringen doet vanwege Zijn genade, Hij is de Christus of de Antichrist. Hij is de Christus, Die de bronnen van het Oude Verbond vervangt door die van het Nieuwe Verbond, zoodat Israël komt tot de vreugde van het eeuwige zalig leven, of Hij is de Antichrist, die Israël verleidt en Israëls bronnen verwoest en het volk voor eeuwig doet omkomen.

Het groote woord is dus gezegd: „Ik ben de Messias. Die U brengt van de levensbron van het Oude Verbond tot de levenswateren van het Nieuwe Verbond, waaruit opbloeit de glorie van het eeuwige leven. En met dit groote woord, vol van Zijn Messiaansche heerlijkheid, brengt Jezus den priester naar de ordening van Aäron in de crisis. Zij hebben zich nog nimmer officieel met Hem bemoeid. Zij hebben zich nog nimmer uitgelaten over Zijn wonderen en tekenen, waarmede Hij bewees, dat Hij de levensbronnen van het Nieuwe Verbond openen mocht. Maar nu kunnen zij er niet meer onder uit. Nu moeten zij zeggen: „Hij is de Christus, of de Antichrist.“ Nu moeten zij het volk oproepen om Hem te volgen of oproepen om Hem te kruisigen.

Israël heeft den Heiland dan ook gekruisigd onder leiding van zijn priesterschare. Zij hebben dus gezegd: „Hij is de Antichrist.“ Hij verwoest onze levensbronnen. Hij doet ons omkomen. Maar God heeft Hem gerechtvaardigd, want Hij heeft Christus opgewekt. Hij heeft wel waarlijk de levensbronnen geopend. En Hij doet nu die levensbronnen ontspringen in den geestelijken tempel, Gods koninklijk priesterschap. Van uit dit koninklijk priesterschap stroomt nu de bron waaruit de gansche wereld opbloeit zal, en het leven zijn eeuwigen luister ontvangen zal, vs 39.

Wij zien den Heiland overal getrouw werken. Hij heeft eerst gesproken in woord en teken. Nu moet ieder zich uitspreken over Hem. De Farizeeër en de Schriftgeleerde. En ook de priester naar de ordening van Aäron. En straks de geheele wereld. Ieder moet zich uitspreken. „Hij is de Christus of de Antichrist“. En dit is Jezus' grootheid. Hij heeft eerst gesproken. Nu moet ik spreken. Ik zal dit zeggen: „Bij U, Heer, is de levensbron“. „Gij zegent mensch en beest en doet Uw hulp nooit vruchteloos vergen.“ „Hier wordt de rust geschonken; hier 'tvette van Uw huis gemaakt; een volle beek van wellust maakt hier elk in liefde dronken.“

H.

v. d. B.

KERKELUK LEVEN

Nog eens de quaestie Drachten.

In het nummer van 15 April 1938 deelde ik het schorsingsbesluit der Classis Drachten ten aanzien van ambtsdragers van de Geref. Kerk te Drachten mede, en handelde daarover, met vermelding ook van een en ander, dat ter vergadering gebeurd was. Toen mij daarop uit deze Classis geschreven werd, dat het ter Classisvergadering anders was toegegaan, dan men uit de voorstelling in dat artikel den indruk zou krijgen, zonder dat evenwel aangegeven werd, ook ondanks mijn verzoek om nadere inlichting, waarin dat onjuiste dan school, heb ik dit terstond in het volgende nummer, dat van 22 April 1938, laten weten. Ter aanvulling voeg ik er echter nu aan toe, dat bij samenspreking vóór kort mij van Classiswege gezegd werd, dat de na schorsing overgebleven kerkeraad op de vergadering van den volgende dag aan de Classis hulp in den predikdienst en voor de catechisatiën gevraagd had, en dat aan de kerkeraadsleden niet gezegd was, hun brieven van appél op de Partic. Synode terug te nemen, maar dat zij, bij schuldbelijdenis, natuurlijk voor die zaak niet in beroep konden gaan. Hier schijnt dan eenig misverstand in het spel geweest te zijn.

In zoover ik nu door ontvangen min-juijste inlichtingen aan de Classis iets toegeschreven zou hebben, dat niet geheel met de werkelijkheid mocht overeenkomen, doet mij dat natuurlijk leed, en wijzig ik dat of neem het terug. De groote zaak echter in genoemd artikel betrof het vermeldde schorsingsvonnis met de daarin aangegeven schorsingswijze en schorsingsgrond. En deze blijft volkomen dezelfde.

S. GREIJNDANUS.

De kerken in Synode saamgekomen. (V.)

Onze kerken in Nederland kunnen wel niet anders dan door afvaardiging hare gemeenschappelijke zaken bespreken en beslissen en hare onderlinge verhoudingen regelen. Maar deze afgevaardigden-Synodes zijn geene Synodes van kerken. Dat moet wel bedacht worden.

Om nu deze afgevaardigden-Synodes iets meer aan het beginsel en ideaal van „de kerken saamgekomen in Synode“ te kunnen doen beantwoorden, althans in hare werkzaamheden en beslissingen, is in de eerste

plaats noodig, dat wat op of door die Synodes behandeld moet en zal worden, zooveel mogelijk en zoo vroeg mogelijk aan de kerken bekend gemaakt worde. En dan moet dat voor zoover doenlijk in de kerkeraadsvergaderingen besproken worden, om inzicht daarin te verkrijgen, en om in het licht te doen treden, wat duister is, of waarin verkeerdheden of gevaren kunnen schuilen. Met dit licht en de argumenten en de bezwaren komen dan de afgevaardigden van de kerkeraaden ter Classisvergadering. En daar moet alles wederom goed besproken worden. Alle kerkeraaden komen door hunne afgevaardigden daar hun inzicht of hunne behoefte aan licht te deze zake, hun argumenten voor of tegen, bijeenbrengen, om die onderling te bespreken. Met het resultaat dier bespreking gaan deze afgevaardigden der Classis ter particuliere Synode, waar opnieuw op deze wijze gehandeld wordt. En met het resultaat der bespreking ter particuliere Synode komen hare afgevaardigden ter generale Synode, waarop dan de eindbespreking kan plaats vinden en de beslissing kan vallen.

Ondertusschen hebben dan ook de kerkelijke bladen over de te behandelen onderwerpen kunnen schrijven, om te doen kennen wat die onderwerpen beteekenen, wat de gevolgen van een of ander zullen zijn, welk licht er over schijnt van de Heilige Schrift uit. Aldus kan de bespreking en de beslissing ter Synode meer eene zaak der kerken zijn. Al het licht uit alle de kerken kan dan ter Synode schijnen.

De mindere vergaderingen beslissen niet, doch bespreken slechts, en deelen haar inzicht mede, met hare gronden voor of tegen.

Er is gezegd, dat het niet noodig zou zijn, dat het ter Synode, particulier en generaal, te behandelen werk, vooraf bij de kerken bekend zij, en in de mindere vergaderingen, kerkeraaden, classisvergadering, particuliere Synode, als ook in de pers, besproken wordt, en dat de te behandelen rapporten zoo spoedig mogelijk aan de kerken en verder aangewezenen toegezonden worden. Dat is echter een gansch verkeerd zeggen. Dat gaat uit van de meening, dat die enkele tientallen afgevaardigden wel in staat zijn, in korten tijd alles goed te behandelen en met volkomen kennis van zaken en doorzicht te beslissen. En dat die enkele tientallen van afgevaardigden de kerken zijn, en het maar voor en over die kerken te zeggen hebben. Dat rust op, en gaat uit van, de gedachte der hiërarchie. En dat bedenkt niet genoeg de beperktheid van inzicht en krachten der afgevaardigden ter Synode.

Ter Synode kan lang niet alles door alle afgevaardigden genoegzaam doorzien worden om met klare kennis er over te oordeelen en te beslissen. De wijze van werken, waartoe het vele, dat ter Synode behandeld moet worden, wel noopt, brengt mede, dat er groeps-gewijze, zoowel wat de zaken, als wat de leden betreft, gewerkt wordt, en bij die groepen weer de onderwerpen onder de enkele personen ter voorbereiding verdeeld en aan hen opgedragen worden, zoodat velen ter Synode van hetgeen beslist moet worden, weinig afweten, aldus moeten aangaan op de voorlichting van anderen, en de betreffende stukken zelf niet kunnen nagaan; de eene groep ten aanzien van de andere groep, en in elke groep de verschillende leden onderling; al worden natuurlijk in elke groep de aan haar ter voorbereiding gegeven onderwerpen alle afzonderlijk en door de leden te zamen besproken, en evenzo alle onderwerpen van verschillende groepen door de geheele Synode.

Die enkele tientallen afgevaardigden met de praeadviseurs kunnen in die enkele weken bij dien velerlei arbeid het licht van alle kerken niet missen. En daarom moet dat licht tot haar komen door de voorafgaande behandeling in kerkeraaden, in classisvergaderingen, in particuliere Synodes, in de pers.

Hiermede is de leiding en het licht des Heiligen Geestes bij de meerdere vergaderingen en in de generale Synodes niet vergeten, noch ontkend. Daarover wordt later gehandeld. Maar de leiding en het licht des Heiligen Geestes worden ook niet voorbijgezien, noch geloosend, wanneer men tot de dienaren des Woords zegt, dat zij tevoren goed hun tekst moeten bestuderen en dat zij niet maar onvoorbereid mogen optreden, alsof de Heilige Geest het dan wel plotseling hun geven zou wat zij spreken moeten.

De voorbeelden zijn er van synodale dwaling en van verkeerde synodale besluiten. De Heere heeft aan Synodes geene leiding toegezegd los van de kerken en zoo, dat zij nimmer zouden kunnen feil gaan.

En dus moeten de kerken medewerken, alle. En dat kunnen zij slechts, wanneer zij tevoren kennis hebben van wat te behandelen is, voor zoover dat althans mogelijk is, en daarover op de genoemde wijze beraadslagen, om aldus het haar gegeven licht ook ter Synode te doen schijnen.

De behandeling en beslissing ter Synode moeten maar niet die zijn van de enkele tientallen van afgevaardigden, maar zooveel het kan metterdaad van de kerken.

Daarom geene uitsluiting der kerken door haar te onthouden de kennis van wat te behandelen is, van rapporten, en van hetgeen te harer kennis gebracht kan worden.

Niet die enkele tientallen Synodeleden zijn de kerken. En ook hebben dezen maar niet los van de kerken en over de kerken te beslissen.

Geene hiërarchie van enkelen, al zijn dit ook eenige tientallen.

En geene inbeelding bij deze enkele tientallen, alsof zij het wel alleen zouden kunnen, en als ware hun de onfeilbare voorlichting en leiding des Heiligen Geestes toegezegd.

De zaken
zaken der
dit kan,
noodig, dat
ter Synode
worden, en
opdat zij o-
samensprek-

Ds E. van

In „De W-
schrift Ds
K. Schilder-
ders a tel-
ateller ge-
heb, zoudt
schildersat-
zich immer
schilderacht-
derstukken.
aan het at-
geworden, s-
een vijf en
ateller, aan
we van me-
werk konde
Ik laat d-
Ofschoon
Want Dr-
bevlid zic-
Wat we
Ds E. van
te Kampen
vervolgens
„Hier wa-
fessorele to-
gevoelden
ons onlangs
omgang is
men zich
Hier was
rijken geest-
Gereformee-
bres staat
meene gen-
bereid verk-
Hij bezag d-
en corrige-
heden en
ontwikkele-
Wat dat
Daarover
Anders
kunnen bli-
lier-bezoekt
over hetge-
Maar da-
Dr Schil-
Ga hem
Vragen l-
Al zal
schildersat-

Want Dr-

Wat we

Ds E. van

te Kampen

vervolgens

„Hier wa-

fessorele to-

gevoelden

ons onlangs

omgang is

men zich

Hier was

rijken geest-

Gereformee-

bres staat

meene gen-

bereid verk-

Hij bezag d-

en corrige-

heden en

ontwikkele-

Wat dat

Daarover

Anders

kunnen bli-

lier-bezoekt

over hetge-

Maar da-

Dr Schil-

Ga hem

Vragen l-

Al zal

schildersat-

Hulp op

Met dan

een gift vo

en was af

dus „nog

heeft als g

De Groot

221. Ma

gij, dat gij

Omdat

ware geloof

en (omdat)

voltooit.

222. Ma

ia, en niet

ding? 12)

Ten eers

H. Geestes

in Christu

geen ding

zonde, we

derhalve

Ten twe

tot God ir

223. Ho

des Heilig

Wannee

ernstig t

naarstig t

lijke instel

heid des

224. Wi

lenen noo

Ten ees

diensten

vordert.

Ten tw

wil, dat d

wel de ge

14) lang

15) opim

16) grati

17) est

buidiging.